

Wstęp

Po dziesięciu latach transformacji grupy kapitałowe są obecne we wszystkich sektorach gospodarki polskiej i odgrywają w nich wiodącą rolę. Grupy kapitałowe dominują w różnorodnych rankingach polskich firm, są aktywnymi uczestnikami warszawskiej Giełdy Papierów Wartościowych, a problemy ich funkcjonowania stanowią znaczącą część informacji gospodarczych w mediach.

Można więc powiedzieć, że grupy kapitałowe stały się trwałymi i ważnymi uczestnikami polskiej gospodarki. Jest to tendencja zgodna z tendencjami rozwoju gospodarki rynkowej krajów rozwiniętych.

Grupy kapitałowe są w Polsce zjawiskiem nowym, zaczęły powstawać na początku lat dziewięćdziesiątych. Krótki okres i burzliwe warunki ich tworzenia w Polsce spowodowały, że zarówno wyniki polskich grup kapitałowych, jak i sposób ich funkcjonowania, nie mogą być uznane za satysfakcjonujące.

Problemy polskich grup kapitałowych wynikają przede wszystkim z deficytu wiedzy praktycznej i teoretycznej. Doświadczenia praktyczne z zakresu zarządzania grupami kapitałowymi są bowiem jeszcze niewielkie, brak jest kompleksowych badań fenomenu grup kapitałowych, a możliwość przeniesienia i wykorzystania doświadczeń zagranicznych jest ograniczona.

Niniejsza książka jest próbą systematyzacji wiedzy z zakresu zarządzania grupami kapitałowymi w Polsce w aktualnym stanie ich rozwoju. Powstała w wyniku wieloletnich badań prowadzonych przez autora w zespole Katedry Zarządzania w Gospodarczej Szkole Głównej Handlowej, kierowanym przez prof. dr hab. Marię Romanowską. Autor wykorzystał też własne doświadczenia dydaktyczne i praktyczne.

Koncepcja książki opiera się na kilku założeniach. Po pierwsze, zgodnie z podejściem dominującym wśród specjalistów zarządzania przyjęto, że grupy kapitałowe, mimo braku podmiotowości prawnej, są samodzielnymi podmiotami gospodarczymi, zdolnymi do formułowania własnych celów, tworzącymi struktury

do ich realizacji i zarządzania nimi. Takie podejście pozwala autorowi wykorzystać bogaty dorobek teoretyczny i praktyczny zarządzania gospodarczego, przede wszystkim z zakresu zarządzania przedsiębiorstwami. Pozwala ono także na połączenie w jedną spójną całość różnych perspektyw postrzegania rozpatrywanych zagadnień – kodeksowej, rachunkowości, fiskalnej, antymonopolowej, inwestycyjnej i zarządczej.

Po drugie, założono kompleksowe przedstawienie problematyki tworzenia i funkcjonowania grup kapitałowych, co – przy ograniczeniu objętości książki – spowodowało pominięcie wielu szczegółowych zagadnień. Aby uzupełnić te braki, w bibliografii załączonej na końcu książki zawarto, oprócz źródeł cytowanych, także publikacje specjalistyczne, których lektura może pogłębić wiedzę przedstawioną w książce.

Po trzecie, założono wykorzystanie doświadczeń grup kapitałowych najbardziej zbliżonych do polskich pod względem formy, zakresu i skali działalności oraz poziomu rozwoju.

Książka składa się z trzech części.

W pierwszej części przedstawiono podstawowe zagadnienia merytoryczne i terminologiczne związane z grupami kapitałowymi: struktury działalności gospodarczej, struktury kapitałowe i perspektywy ich postrzegania, grupy kapitałowe jako przedmiot praktyki i teorii zarządzania, powiązania uczestników grup kapitałowych oraz typowe formy grup kapitałowych.

Część druga opisuje problemy i rozwiązania wynikające z tworzenia grup kapitałowych: drogą przejęć, drogą outsourcingu kapitałowego, drogą zakładania nowych spółek dla nowych działalności oraz drogą konsolidacji właścicielskiej. W tej części książki przedstawiono także charakterystykę dotychczasowego rozwoju polskich grup kapitałowych oraz problemy ich funkcjonowania.

Część trzecia poświęcona jest funkcjonowaniu grup kapitałowych, a dokładniej – zarządzaniu nimi. Ta część książki rozpoczyna się od przeglądu i systematyzacji problemów zarządzania grupami kapitałowymi. Następnie przedstawiono problemy i rozwiązania z zakresu zarządzania grupami kapitałowymi dotyczące: strategii, kształtowania tożsamości, restrukturyzacji, inwestowania i finansowania rozwoju, współdziałania operacyjnego, marketingu, rachunkowości i finansów, podatków, zarządzania kadrami oraz zapewnienia jakości. Dodatkowo wyjaśnione są w tej części zagadnienia *corporate governance* i nadzoru właścicielskiego w grupach kapitałowych oraz zagadnienia organizacji współdziałania w grupie kapitałowej.

Książka adresowana jest do praktyków gospodarczych, kadr kierowniczych i specjalistów z grup kapitałowych. Odbiorcami jej mogą być także pracownicy firm doradczych i konsultingowych zajmujący się problematyką grup kapitałowych oraz pracownicy naukowci i studenci kierunków ekonomicznych i zarządzania.

Wszystkim tym, którzy przyczynili się do powstania tej książki, autor składa podziękowania, szczególnie Pani mgr Ewie Piotrowskiej, doktorantce Szkoły Głównej Handlowej, za pomoc przy opracowaniu redakcyjnym książki.